

ЕЗИКОВА ПОЛИТИКА

Като част от усилията си да насърчава мобилността и интеркултурното разбирателство, ЕС определя изучаването на чужди езици като важен приоритет и финансира многобройни програми и проекти в тази област. ЕС разбира многоезичието като важен елемент от европейската конкурентоспособност. Затова към целите на езиковата политика на ЕС спада и целта всеки европейски гражданин да владее, освен майчиния си език, и два други езика.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Езиковото многообразие в Европа е неоспорим факт. Езиците са неделима част от нашата идентичност и те са най-прекия израз на културата. В ЕС, основан на принципа „единство в многообразието“, способността да се общува на няколко езика е особено ценна за физическите лица, организациите и дружествата. Езиците играят ключова роля не само в ежедневието на Европейския съюз, но също така те са от основно значение за зачитането на културното и езиковото многообразие в ЕС.

Зачитането на езиковото многообразие е основна ценност на Европейския съюз, също както и уважението към личността и отвореността към други култури. Това е включено в преамбюла на Договора за Европейския съюз, в който се говори за вдъхновение „от културното, религиозното и хуманистичното наследство на Европа“ и [на] привързаност към принципите на свободата, демокрацията и зачитането на правата на човека“. В член 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) се отделя голямо внимание на зачитането на правата на човека и борбата с дискриминацията, а в член 3 се посочва, че ЕС „зачита богатството на своето културно и езиково многообразие“. В член 165, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се подчертава, че „действията на Съюза целят развиване на европейското измерение в образованието, особено чрез обучение и разпространение на езиците на държавите членки“, при пълно зачитане на културното и езиковото многообразие (член 165, параграф 1 от ДФЕС).

Хартата на основните права на ЕС, приета през 2000 г. и направена правно обвързваща с Договора от Лисабон, забранява дискриминацията въз основа на езика (член 21) и задължава Съюза да зачита езиковото многообразие (член 22).

Първият регламент, датиращ от 1958 г., за определяне на езиковия режим на бившата Европейска икономическа общност^[1] е изменен вследствие на присъединяването на различни държави към ЕС и определя официалните езици на ЕС^[2] съвместно с член 55, параграф 1 от ДЕС. Всеки гражданин на Съюза има право „[да] се обръща писмено към

[1]ОВ L 17, 6.10.1958 г., стр. 385.

[2]Двадесет и четирите официални езика на ЕС са: български, хърватски, чешки, датски, нидерландски, английски, естонски, фински, френски, немски, гръцки, унгарски, ирландски, италиански, латвийски, литовски, малтийски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, испански и шведски.

всяка от институциите или органите на ЕС на един от посочените езици и да получава писмен отговор на същия език.“ (член 24 от ДФЕС).

ЦЕЛИ

Езиковата политика на ЕС се основава на зачитането на езиковото многообразие във всички държави членки и на създаването на межкултурен диалог в целия ЕС. За да бъде прилагано взаимното зачитане на практика, ЕС насърчава преподаването и изучаването на чужди езици и мобилността на всички граждани чрез специални програми за образование и професионално обучение. Чуждоезиковите познания се считат за основна компетентност, която всички граждани на ЕС следва да придобият, за да увеличат своите шансове за образование и заетост. Поради това ЕС подкрепя идеята, че всеки гражданин следва да владее два чужди езика в допълнение към майчиния си език ([COM\(2008\) 0566](#)). ЕС също така работи заедно с държавите членки за защита на малцинствата, въз основа на Европейската харта на Съвета на Европа за регионалните или малцинствените езици.

Стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ счита езиковите познания за едно от основните умения в образованието, съгласно заключения на Съвета от 20 май 2014 г. относно многоезичието и развиването на езикови умения^[3].

В допълнение към това 26 септември се чества като Европейския ден на езиците от 2001 г. насам с цел повишаване на осведомеността за голямото разнообразие от езици в Европа. Европейският парламент прие цялостна многоезикова езикова политика, което означава, че всички езици на ЕС са еднакво важни. Всички парламентарни документи се превеждат на всички официални езици ЕС и всеки член на Европейския парламент има правото да говори на език по свой избор.

ПОСТИЖЕНИЯ

A. Разработване на политики и подкрепа за научните изследвания в областта на езиците

1. Защита на малцинствените езици

През 2013 г. Парламентът прие резолюция относно застрашените от изчезване европейски езици и езиковото многообразие в Европейския съюз^[4], с която призовава държавите членки да отделят по-голямо внимание на застрашените от изчезване европейски езици и да се ангажират с опазването и насърчаването на многообразието на езиковото и културното наследство на Съюза. Тази резолюция служеше като последващи действия във връзка с резолюция на Европейския парламент относно регионалните и по-слабо използваните езици в Европа^[5] и във връзка със съответна резолюция на Съвета относно насърчаването на езиковото многообразие и изучаването на езици^[6], последвана от редица планове за действие и рамкова стратегия на Комисията за насърчаване на изучаването на езици и езиковото многообразие ([COM\(2003\) 0449](#); [COM\(2005\) 0596](#)).

2. Сравнимост на данните относно езиковата компетентност

През 2005 г. Комисията публикува съобщение до Европейския парламент и до Съвета относно Европейския показател за езикова компетентност ([COM\(2005\) 0356](#)), който е инструмент за измерване на общата езикова компетентност във всички държави членки.

[3]ОВ С 183, 14.6.2014 г., стр. 26

[4]ОВ С 93, 9.3.2016 г., стр. 52

[5]ОВ С 76 Е, 25.3.2004 г., стр. 374

[6]ОВ С 50, 23.2.2002 г., стр. 1

Съответната рамка беше изложена в съобщението на Комисията, прието на 13 април 2007 г. ([COM\(2007\)0184](#)). Както се заявява в съобщението на Комисията от 2005 г. „целта на този показател е да измерва общата компетентност по чужди езици във всяка държава членка“. Този показател ще спомогне също така да се разбере дали мерките, предприети за постигане на формулата „майчин език + два“, дават резултат, благодарение на сравними данни за езиковата компетентност във всички държави членки. Беше създаден консултативен съвет и той представи резултатите от първото проучване през 2011 г., което показва необходимостта от по-ефективно прилагана стратегия за изучаване на езици в училищата.

3. Европейски център за съвременни езици (ECML) и „Меркатор“

ЕС подкрепя два центъра за научноизследователска дейност в областта на езиците, а именно Европейския център за съвременни езици (ECML) и Европейския изследователски център за многоезичието и изучаването на езици „Меркатор“. ECML насърчава високите научни постижения и иновациите в областта на преподаването на чужди езици и помага на европейците да учат езици по-ефективно. Основната цел на ECML е подпомагането на държавите членки при осъществяването на ефективни политики за преподаване на език чрез поставяне на акцент върху преподаването и изучаването на езици, като насърчава диалога и обмена на добри практики и подпомага за изследователски проекти и мрежи, свързани с програмата. „Меркатор“ е част от мрежа от пет центъра за научни изследвания и документация, специализирани в регионални и малцинствени езици на територията на Европейския съюз.

4. Европейска магистърска степен по писмен превод

Европейската магистърска степен по писмен превод (EMT) е знак за качество за университетски програми по писмен превод, които отговарят на определените професионални стандарти и на нуждите на пазара. Основната цел на EMT е подобряването на качеството на обучението на преводачите и привличането на високо квалифицирани хора, които да работят като писмени преводачи в ЕС. EMT цели да бъде подобрен статутът на професията писмен преводач в Европейския съюз.

5. Услугата за машинен превод MT@ЕС

Системата за машинен превод на Комисията дава възможност за бърза проверка на общия смисъл на въведения текст. MT@ЕС може да обработва и превежда текстове и документи, свързани с политиките на ЕС, на 24-те официални езика на ЕС. Услугата е достъпна безплатно за служителите в публичните администрации в държавите — членки на ЕС, и в държавите от ЕИП.

Б. Програми за действие

1. Програма „Еразъм +“

Програмата „Еразъм +“, която стартира през януари 2014 г., е програмата на ЕС за образование, обучение, младеж и спорт за периода 2014—2020 г. Насърчаването на езиковото обучение и езиковото многообразие е една от специфичните цели на програмата. В ръководството за програмата „Еразъм +“ се посочва, че „възможностите, въведени, за да предлагат езикова подкрепа, са насочени към повишаване на ефикасността и ефективността на мобилността, подобряване на учебните резултати и подпомагане на постигането на специфичните цели на програмата“ (стр. 11). Езикова подкрепа се предлага чрез онлайн услуга за езикова подкрепа за „Еразъм +“ за участници в дейности по мобилност, така че те да могат да изучават езика на приемащата държава. „Еразъм +“ насърчава също така сътрудничество за иновации и обмен на добри практики чрез

стратегически партньорства в областта на преподаването и изучаването на езици. Освен това финансирането за езикова подкрепа може да бъде предоставяно при необходимост за бенефициентите на стратегически партньорства, които организират дългосрочни учебни и преподавателски дейности за персонала, младите работници и учещите. Програмата „Еразъм +“ финансира и редица проекти всяка година за подпомагане на преподаването и изучаването на жестомимичен език и за поощряване на осведомеността за езиковото многообразие и защитата на малцинствените езици.

2. Програма „Творческа Европа“

В рамките на програмата „Творческа Европа“ се предоставя подкрепа за преводи на книги и ръкописи в рамките на [подпрограмата „Култура“](#).

3. Европейски ден на езиците

Вдъхновени от големия успех на Европейската година на езиците (през 2001 г.), ЕС и Съветът на Европа решиха на 26 септември всяка година да се отбелязва Европейският ден на езиците с разнообразни мероприятия, свързани с изучаването на езици в целия ЕС. Това действие цели да изгражда у гражданите съзнание за множеството езици, които се говорят в Европа, и да ги стимулира да изучават езици.

В. Награди

1. Европейски езиков етикет

Европейският езиков етикет е награда на Комисията, насочена към насърчаване на нови инициативи за преподаване и изучаване на езици, за да бъдат отличавани нови методи за преподаване на езици и за повишаване на осведомеността за регионалните и малцинствените езици. Наградата се дава за проекти от участващите държави за най-новаторския проект за изучаване на езици, за лицето, което е отбелязало най-голям напредък в изучаването на чужди езици, и за най-добрия преподавател по езици.

2. Конкурс за млади преводачи „Juvenes translatores“

Всяка година Комисията присъжда награда за най-добър превод, извършен от 17-годишен ученик в държавите членки. Учениците могат да избират да извършват писмен превод от и на всички официални езици на Европейския съюз.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

На 19 ноември 2013 г. ЕП прие програмите „Еразъм +“ и „Творческа Европа“. ЕП добави специална разпоредба относно финансирането на субтитри, дублаж и аудио описание на европейски филми, които следва да улесняват достъпа до и разпространението на европейски творби извън границите на съответната държава. Като съзакондател Парламентът може да изготвя доклади по собствена инициатива, за да дава нов тласък за развитие на езиковата политика в Европа. В своята резолюция от 24 март 2009 г., озаглавена "Езиковото многообразие: преимущество за Европа и обща отговорност"^[7], Парламентът потвърди своята подкрепа за политиките на ЕС в областта на многоезичието и призова Комисията към разработване на мерки за признаване на значението и насърчаване на езиковото многообразие. Неговата резолюция относно застрашените от изчезване европейски езици и езиковото многообразие^[8] призова Комисията и държавите членки да подкрепят застрашените езици.

[7]ОВ С 117 Е, 6.5.2010 г., стр. 59

[8]ОВ С 93, 9.3.2016 г., стр. 52

На 26 ноември 2016 г. Европейският парламент прие резолюция относно жестомимичните езици и професионалните преводачи на жестомимичен език^[9], за да се подчертае, че гражданите, които са лишени от зрение, слух или от двете, или са с увреден слух, трябва да имат същия достъп до информация и комуникация като останалите хора под формата на жестомимичен превод, субтитриране, преобразуване на говор в текст и/или алтернативни форми на комуникация, включително устни преводачи. В резолюцията същото така се признава фактът, че институциите на ЕС вече осигуряват достъпността на обществени мероприятия и заседания на комисиите.

Проучване на тема „Езиците на малцинствата и образованието: Най-добри практики и клопки“, поръчано от името на комисията по култура и образование на Парламента и публикувано в началото на 2017 година, в което се проучва положението на малцинствените езици в образованието в 13 изучавани случая.

През втората половина на 2017 г. и в началото на 2018 г. комисията по култура и образование на ЕП ще работи по изготвянето на доклад по собствена инициатива относно „Езиково равенство в дигиталната ера — към проект за човешки език“, въз основа на [проучване](#), със същото заглавие, изготвено по искане на работната група за оценка на научно-технологичните възможности на Парламента.

Michaela Franke
09/2017

[9] Приети текстове, [P8_TA\(2016\)0442](#)